

Cal Jep i ca la Mònica

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sector nordest del terme municipal. Barri de la Rabeia.
Emplaçament Carretera de servei lateral a l'Eix del Llobregat (C-1411z), al km. 48,1 pista asfaltada direcció NE uns 1.100 m, passat cal Rabeia.
Alçada: 307

Coordenades:

Latitud: 41.87788
Longitud: 1.88716
UTM Est (X): 407661
UTM Nord (Y): 4636816

Classificació

Número de fitxa 08018 - 249
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: Pla General d'Ordenació Urbana del Municipi de Balsareny (PGOU). Article 133 (protecció de masies). Núm. 42: cal Gep, núm. 43: Ca La Mònica.
Data aprovació: dc., 27/11/1991 - 12:00
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 000804100DG03F0001ET; 000804200DG03F0001ST
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: ds., 26/11/2022 - 12:04

Descripció

Conjunt de dues antigues cases de pagès adossades, emplaçades al barri de casetes que va sorgir al voltant de la colònia industrial de la Rabeia. La casa situada al nord és cal Jep, que ha conservat força íntegrament els volums i la tipologia originàries. Consta d'un cos residencial de planta quadrada (amb planta baixa més un pis) i té adossat a l'est un cos acabat amb terrassa. La façana principal, encarada a ponent, s'ordena en base a tres eixos d'obertures, amb tres balcons al pis superior, el central lleugerament més ample. Els paraments són actualment a pedra vista i les obertures emmarcades amb maó.

La casa situada al sud és ca la Mònica, originada a principis de segle XX però que ha estat totalment reformada en èpoques recents i no conserva vestigis de la tipologia constructiva originària.

Observacions:

Informació oral facilitada per Sergi Fonseca

Història

En aquest indret ja hi havia dos masos antics: la Rabeia (actualment coneguda com la Masoveria) i el Lledó. La creació de la fàbrica de la Rabeia, que va entrar en funcionament l'any 1880, va propiciar que a l'entorn es construïssin diverses casetes relativament disseminades, ja que dins del nucli de la fàbrica només hi havia uns 10 habitatges. Aquestes cases es van aixecar en els anys pròxims a la fundació de la fàbrica o una mica més endavant, fins al tombant de segle XX. Entre les més antigues hi ha cal Jep (entorn de 1875), ca l'Olivet, cal Roqueta i ca la Cerdana (pels volts de 1880), la Casa Blanca (principis de la dècada de 1890) i ca la Mònica (possiblement entre 1907 i 1908). La resta de cases de la contrada es van aixecar en una segona etapa, ja a partir de 1940: cal Torres, cal Viu, cal Riera i cal Masover. Cal dir que la majoria d'aquestes cases han estat molt reformades modernament i han perdut el seu interès patrimonial.

Pel que fa a cal Jep en particular, el fundador de la casa fou Josep Riera Torres (el Jep). Era provinent de la masia propera de l'Ambròs i es casà amb Magdalena Gríful, una afillada de cal Torres, la casa que es troba al pla de Vilamajor. El jove matrimoni vivia a cal Torres però al cap d'un cert temps van decidir construir la seva pròpia casa. El 1874 van comprar el terreny a l'amo de la Rabeia i, entorn de 1875, van construir la casa, una mica abans que la de cal Rabeia, perquè es diu que els constructors d'aquella casa van copiar certs aspectes de la primera. El fill de Josep i Magdalena fou Jaume Riera Gríful. Sembla que tenia una botiga de queviures i fins i tot feien menjars per als treballadors de la fàbrica. Dos dels seus fills van ser Isidre i Josep Riera Comas. Aquest últim va néixer el 1900. L'Isidre va marxar a viure a Sant Joan de les Abadesses, ja que era un bon treballador del tèxtil i allà va prosperar fins a aconseguir tenir la seva pròpia fàbrica. En Josep es va quedar, treballant també al tèxtil i fent de pagès a la Rabeia. A la mort de Josep Riera la casa passà al seu fill Isidre, casat amb Maria Esquius Pelfort. El matrimoni va tenir cinc fills. Posteriorment la casa va passar a ser propietat d'una família de Barcelona (Forasté, 1994: 19).

Pel que fa a ca la Mònica, possiblement es va construir els anys 1907 i 1908. El nom es refereix a Mònica Vila Soldevila, originària de Merlès. Es va casar en segones núpcies amb Joan Obradors Riera i vivien als baixos de cal Roqueta. Van decidir construir la seva casa pròpia i per això van comprar també terrenys a l'amo de la Rabeia, de paraula. El segon marit de la Mònica era mestre en aixecar parets i sembla que va ser ell mateix qui va construir la casa. Segons es diu, la Mònica era una dona amb una forta personalitat i que exercia un matriarcat amb mà de ferro. D'aquí deu venir que encara avui la casa es conegui amb aquest nom (Forasté, 1994: 21). Ramon Carreté (2010: 150), en canvi, data ca la Mònica cap al 1880. En èpoques més

recents ca la Mònica ha estat totalment reformada.

Bibliografia

CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 150.

FORASTÉ ROCA, Josep (1994). *Història de la Rabeia i de Sant Esteve*. Cercle Cultural de Balsareny, Ajuntament de Balsareny, p. 19, 21.

